

POZDRAVLJENA, PRIHODNOST

**S PRAVIČNIM PREHODOM
NA ZELEN
DO KAKOVOSTNEJŠEGA
ŽIVLJENJA.**

MESTNA OBČINA
VELENJE

Spoštovani Velenjčanke in Velenjčani,

v Šaleški dolini velenjski lignit izkopavamo že več kot 145 let, posledice, ki jih je rudarjenje pustilo v tem okolju, so ogromne: potopljenih in degradiranih je bilo 800 hektarov zemljišč, podrtih 818 objektov, preseljenih 2.500 ljudi. Tudi zato si v SAŠA regiji zaslužimo spoštovanje in resno obravnavo pri prehodu iz premoga.

Cilj Evropske unije je do leta 2030 zmanjšati emisije za vsaj 55 %. K temu cilju bo vsaka država članica prispevala po svojih močeh. Slovenija, ki ima le eno termoelektrarno in en premogovnik, porabi dobre 3 milijone ton premoga letno, celotna Evropa pa več kot 600 milijonov. **Slednje pomeni, da če Slovenija opusti premog jutri, to predstavlja 0,1 promile svetovnega onesnaženja, hkrati pa bo Slovenija izgubila tretjino električne energije, ki jo proizvedemo v Termoelektrarni Šoštanj in je danes ne moremo nadomestiti.** Naš prispevek je torej lahko zelo majhen, po drugi strani pa lahko izgubimo zelo veliko. Če primerjamo sektorje glede izpustov emisij v okolje, lahko vidimo, da proizvodnja električne energije in toplote glede izpustov iz leta v leto pada, naraščajo pa količine emisij toplogrednih plinov, ki jih povzroča promet.

Za Slovenijo sta edina zavezujoča dokumenta glede opuščanja premoga Pariški sporazum, s katerim smo zavezani ogljični nevtralnosti do leta 2050, in Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije, v katerem je do leta 2040 opredeljena 75-odstotna samooskrba z električno energijo. Zato menimo, da je vsakršno hitenje, brez izdelanih dolgoročnih energetskega načrtov za nadomesten, stabilen in konkurenčen vir električne energije, lahko nevarno. Pred ukinitvijo tako pomembnega energetskega vira v Sloveniji, kot je Termoelektrarna Šoštanj, moramo imeti jasno opredeljene nadomestne variante energetskega vira. Vsak državljan ima pravico vedeti, kakšna bo samooskrba Slovenije v prihodnje, kje bomo v prihodnosti dobili električno energijo, kakšne bodo posledice različnih energetskega virov in ali bomo odvisni od tuje elektrike. Te odločitve bodo vplivale na ceno električne energije, ki jo bomo morali plačevati posamezna gospodinjstva, gospodarstvo. Zato je zelo pomembno, da vsi akti, s katerimi bomo začrtali pot izstopa iz premoga, vsebujejo časovnico prehoda s ključnimi mejniki, vsemi aktivnostmi, programi, viri financiranja, kazalniki, odgovornostmi in tveganji. Pomemben je pravilen vrstni red sprejemanja strateških dokumentov in aktov, saj se morajo dopolnjevati in morajo biti medsebojno usklajeni. Samo tako bomo lahko zagotovili pravičen prehod iz premoga. **Zato letnica zapiranja Premogovnika Velenje niti ni tako pomembna; najbolj pomembni so programi, vsebine, ukrepi, s katerimi bomo izvedli kakovostno in pravično prestrukturiranje.**

Vztrajamo, da odločevalci šele na podlagi aktov, ki jih morajo še pripraviti in sprejeti, določijo letnico prenehanja izkopavanja premoga.

V vseh teh letih Slovenija ni izkoristila nobene podpore za boljše poslovanje energetske družbe, ki so na voljo državam članicam Evropske unije z deležem premoga nad 20 %. **Smo država, ki si ni izpogajala brezplačnih kuponov, in edina država v EU, ki nima zagotovljenega niti enega podpornega mehanizma za proizvodnjo električne in toplotne energije iz termoelektrarn. Trenutno so v Sloveniji za prestrukturiranje dveh regij načrtovana finančna sredstva v višini 235 milijonov evrov, kar še zdaleč ni zadosten finančni vir.** Samo v SAŠA regiji smo že identificirali projekte za prestrukturiranje v vrednosti 1,1 milijarde evrov. Veliko podjetij v tako kratkem času ni uspelo spisati svojih idej, zato ocenjujemo, da lahko v dolini pripravimo za približno 2 milijardi evrov projektov.

Izpostavil bi primer Nemčije, ki je četrto največje svetovno gospodarstvo, šesti največji onesnaževalec podnebja na svetu glede na izpuste CO₂ in država z največ premogovnimi kapacitetami v Evropi. Nemčija opustitev premoga načrtuje za leto 2038. Že danes imajo scenarij, kaj se zgodi, če pogoji ne bodo izpolnjeni. To je ena ključnih zadev, ki jih v naši državi še nimamo dorečenih. Prav tako se je nemška vlada zavezala, da bo v prihodnjih letih za načrtovano zapiranje termoelektrarn za spodbujanje rasti in delovnih mest namenila

40 milijard evrov. Večina sredstev bo namenjena gradnji cest, železnic in internetnih povezav, ki bodo nemške dežele naredile bolj privlačne za investicije.

V procesu prestrukturiranja SAŠA regije moramo vzpostaviti pogoje, da bodo prebivalci zadovoljni in motivirani; da v regiji ne bodo le ostali, ampak se bodo zaradi visoke ravni storitev in priložnosti vanjo vračali oz. priseljevali od drugod; da bomo trajnostno preobrazili energetiko in energetske lokacije; da bomo sanirali in preuredili degradirane površine, ki bodo omogočale nadaljnji prostorski razvoj ter kakovostno naravno in bivalno okolje, ter vzpostavili diverzificirano in odporno regionalno gospodarstvo, ki bo temeljilo na načelih trajnostnega razvoja. Prav tako je za našo dolino za privabljanje novih investorjev izjemno pomembna tretja razvojna os, dobra prometna in železniška infrastruktura.

Prizadevali si bomo, da bo proces prestrukturiranja uspešen in bo gospodarstvo SAŠA regije tudi v prihodnje prepoznano kot razvojno najuspešnejše v državi, a ni vse odvisno od nas. Prehod iz premoga je pomemben proces, ki bo imel dolgoročne posledice na gospodarstvo in bo močno vplival na sektor energetike v naši državi. Zato moramo temelje, ki bodo omogočili, da bo ta proces pravičen, skupaj premišljeno zastaviti. Različni deležniki moramo združiti znanja in moči, da zagotovimo urejen prehod, ki bo pravičen za delavce, premogovno skupnost ter za državljanke in državljane.

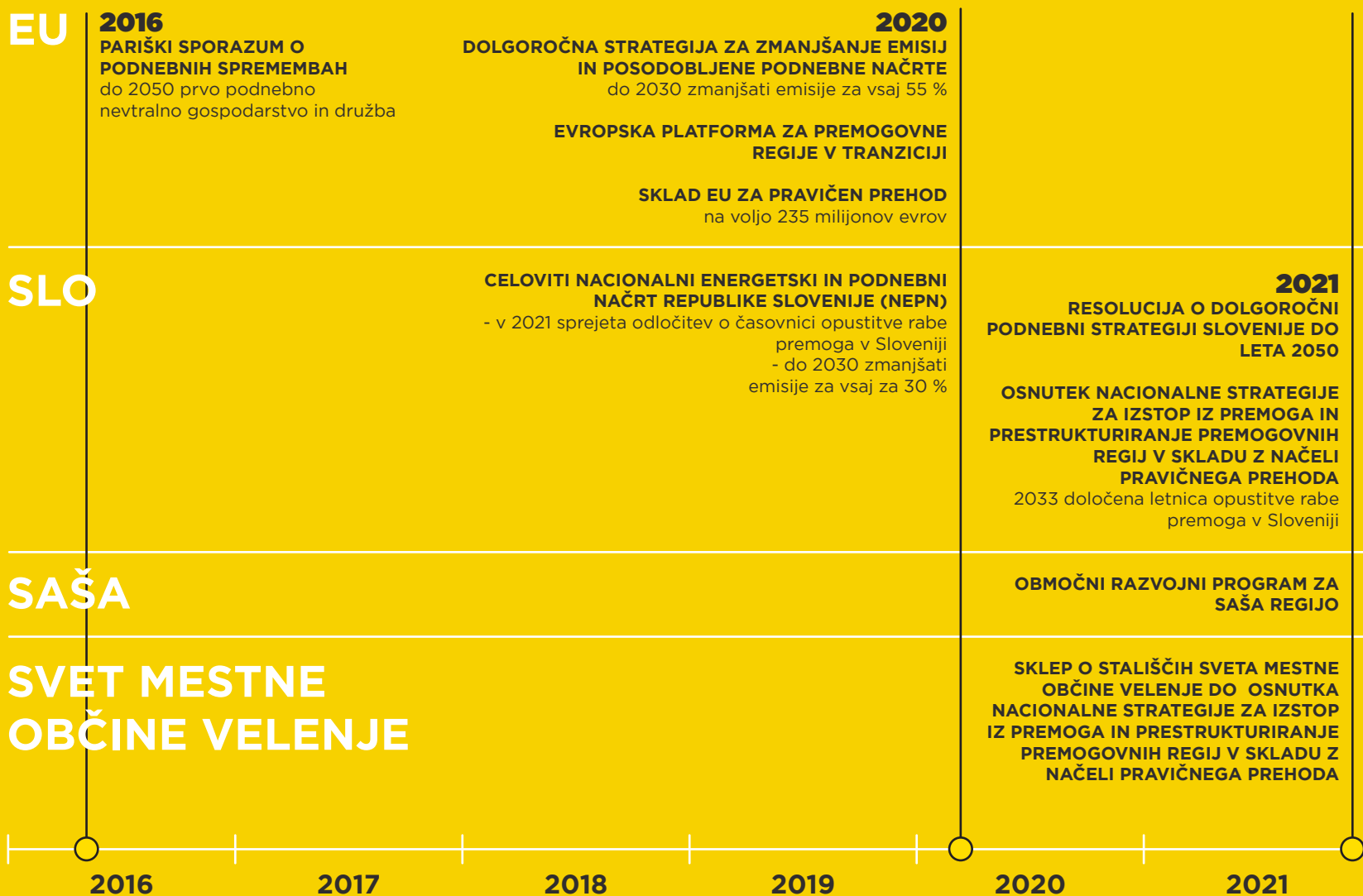
Želimo si, da ste o vseh aktivnostih v procesu prestrukturiranja obveščeni tudi občanke in občani, zato smo se odločili, da bomo občasno izdajali posebno publikacijo Pozdravljena, prihodnost.

Zahtevamo premislek, odprto razpravo in ne naglih odločitev ozkega kroga ljudi (politikov, ne strokovnjakov), ki lahko imajo dolgoročne posledice na smer razvoja in prihodnost te doline ter ogrozijo stabilno električno oskrbo Slovenije. Ob tem se bomo morali spremeniti tudi ljudje – potrebno se bo odločiti, kakšno prihodnost si želimo in kako se bomo prilagodili novim energetskim okoliščinam. Kot skupnost moramo iskati nove priložnosti za boljši in lepši jutri. Za vse ljudi!

župan Mestne občine Velenje
Peter Dermal

Pregled aktivnosti:

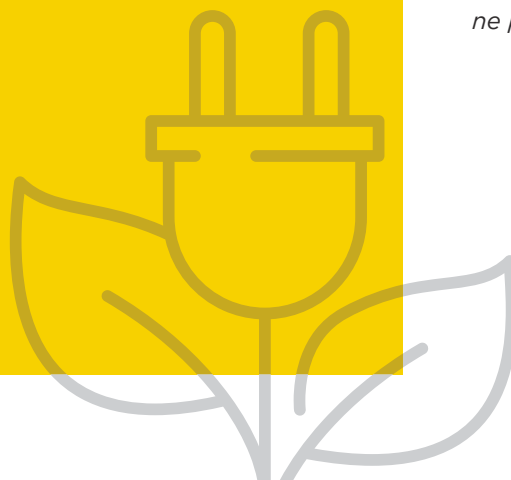
Za pravičen prehod je potrebno:

- Sprejeti Zakon o prestrukturiranju SAŠA regije
- Sprejeti Zakon o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje
- Preoblikovati model rabe sredstev Sklada za podnebne spremembe Republike Slovenije
- Novelirati Celoviti nacionalni energetske podnebni načrt Republike Slovenije
- Vzpostaviti posredniški organ za Sklad za pravičen prehod v SAŠA regiji

Branko Sevcnikar, predsednik Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije:

Prestrukturiranje Savinjsko-šaleške regije kot premogovne regije je neločljivo povezano s problematiko samooskrbe celotne slovenske države, tako gospodarstva kot prebivalstva. V SDE Slovenije menimo, da je bilo prestrukturiranje zastavljeno popolnoma napačno. Zaustavitev pridobivanja premoga za proizvodnjo električne energije leta 2033 in s tem zaustavitev proizvodnje 30 % domače električne energije brez izdelave analize stroškov in koristi celotne družbe je neodgovorno in za državo škodljivo dejanje. Povečana uvozna odvisnost bo usodno vplivala na konkurenčnost slovenskega gospodarstva, kar bo povzročilo selitev določenih predelovalnih dejavnosti iz države in s tem izgubo številnih delovnih mest. Prav tako se bo znatno povečala cena za gospodinjstva, kar bo povečalo energetske revščino pri več kot 60 % prebivalstva. Takšnega prestrukturiranja v SDE Slovenije ne podpiramo.

ZAKAJ JE PRIŠLO DO TEGA?

Pariški sporazum o podnebnih spremembah

Leta 2016 so ga podpisale vse države članice Evropske unije (tudi Slovenija). Države so se dogovorile, da bodo skušale doseči, da Evropska unija do leta 2050 postane prvo podnebno nevtravno gospodarstvo in družba. Sporazum nagovarja k preusmeritvi od naložb v onesnažujoča fosilna goriva k naložbam v vire čiste energije po svetu in tudi v Evropi.

ZAVEZE, SKLENJENE S PARIŠKIM SPORAZUMOM:

Omejitev dviga povprečne globalne temperature pod dve stopinji Celzija do konca stoletja.

Omejitev človeških izpustov toplogrednih plinov med letoma 2050 in 2100 na toliko, da jih bodo drevesa, zemlja in oceani še sposobni sprejeti.

Države podpisnice se bodo vsakih pet let sestale in preverile ali se držijo sprejetih sklepov in sprejemajo ukrepe, s katerimi zmanjšujejo izpuste toplogrednih plinov.

Bogate države bodo finančno pomagale revnejšim, da se prilagodijo na podnebne spremembe in preidejo k obnovljivim virom energije.

Sporazum spodbuja k ukrepanju ob škodi, ki zaradi podnebnih sprememb nastaja.

V skladu s sporazumom je Evropska unija pred koncem leta 2020 predložila svojo dolgoročno strategijo za zmanjšanje emisij in posodobljene podnebne načrte, v katerih se je zavezala, da bo do leta 2030 emisije zmanjšala za vsaj 55 %.

V Evropski uniji je trenutno v 12 državah 41 premogovnih regij, v katerih je v premogovni dejavnosti neposredno zaposlenih 185.000 delavcev, v termo elektrarnah na premog pa še dodatnih 53.000 delavcev. Vse premogovne regije, ki jih bo potrebno gospodarsko preobraziti, se soočajo z enakimi pojavi, kot so pomanjkanje usposobljene delovne sile, deindustrializacija in visoki stroški delovne sile, ki jim preprečujejo, da bi izkoristili vse prednosti, ki jih prinašajo spremembe industrijske proizvodnje.

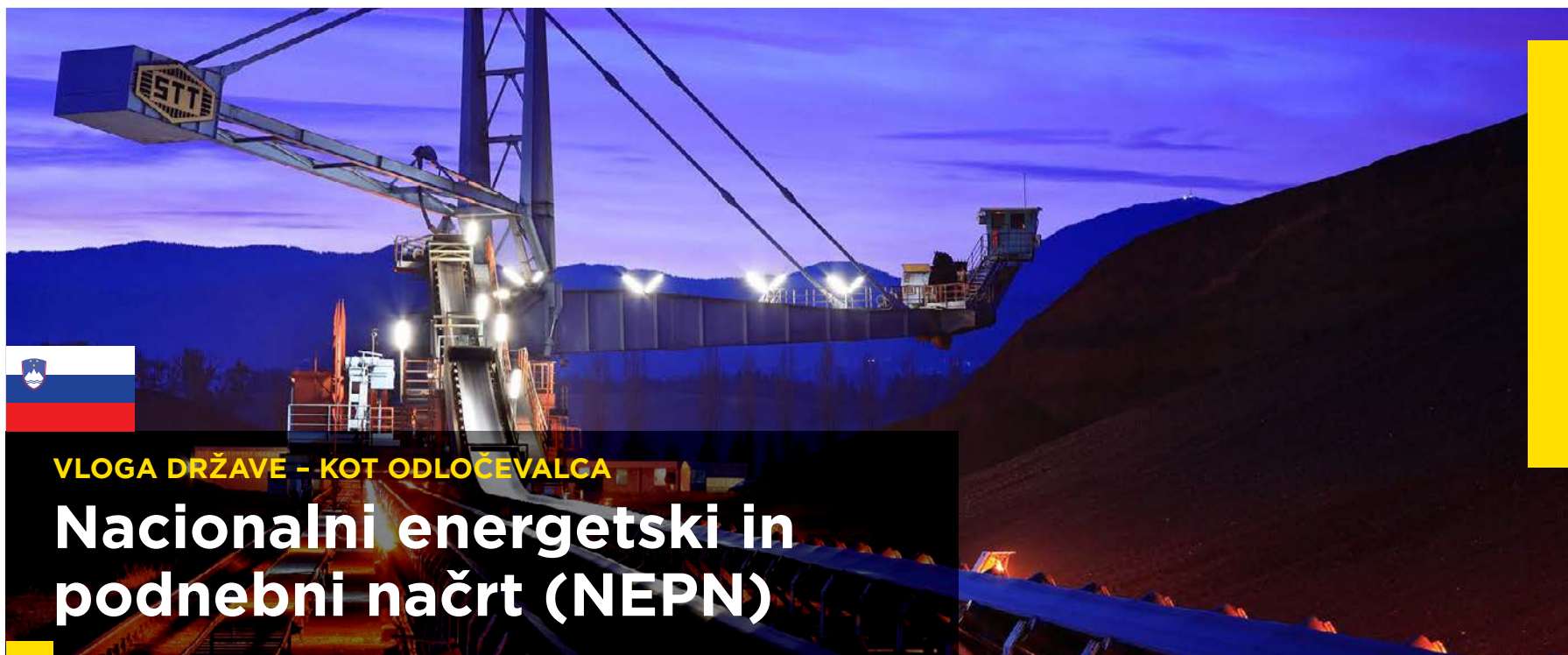
FINANČNA SREDSTVA, KI SO NA RAZPOLAGO

Za premogovne regije v Evropi je Evropska komisija oblikovala nov mehanizem **Sklad EU za pravičen prehod**, kjer je v obdobju 2021–2027 za premogovni regiji v Sloveniji, to sta SAŠA regija in Zasavje, na voljo **235 milijonov evrov**. Sredstva so na voljo za projekte v sklopu prestrukturiranja gospodarstva ter kot podpora pri izhodu iz premoga. Vsa pravila črpanja teh sredstev bodo znana jeseni 2021.

KAR NE ZADOŠČA ZA IZVEDBO PRAVIČNEGA PREHODA!

12 držav
41 premogovnih regij
185.000 delavcev

VLOGA DRŽAVE – KOT ODLOČEVALCA

Nacionalni energetske in podnebni načrt (NEPN)

Slovenija zasleduje cilj podnebne nevtralnosti. Evropska komisija je v Sloveniji prepoznala dve premogovni regiji, ki se uvrščata med upravičena območja pravičnega prehoda, to sta SAŠA in Zasavska regija, med katerima je edini še delujoči premogovnik Premogovnik Velenje. Obe regiji je, zaradi potreb Slovenije, močno zaznamovala dolgoročna dejavnost pridobivanja premoga in proizvodnja električne energije.

Slovenija je z namenom čim boljše priprave na prestrukturiranje prizadetih regij pristopila k **Evropski platformi za premogovne regije v tranziciji**, katere namen je, da državam članicam in njihovim regijam pomaga pri izzivih tranzicije ter olajša razvoj projektov in dolgoročnih strategij. Ključno orodje za podporo območjem, ki jih bo prehod k podnebni nevtralnosti najbolj prizadel, je **Sklad EU za pravičen prehod**.

Vlada Republike Slovenije je 27. februarja 2020 sprejela **CELOVITI NACIONALNI ENERGETSKI IN PODNEBNI NAČRT REPUBLIKE SLOVENIJE (NEPN)**, ki je bil tudi predložen Evropski komisiji.

Vlada Republike Slovenije je 21. aprila 2021 sprejela **RESOLUCIJO O DOLGOROČNI PODNEBNI STRATEGIJI SLOVENIJE DO LETA 2050**, s katero si je zastavila jasen cilj, da do leta 2050 doseže neto ničelne emisije oz. podnebno nevtralnost. Slovenija bo leta 2050 podnebno nevtralna in na podnebne spremembe odporna družba na temeljih trajnostnega razvoja.

NEPN določa:

1 da bo do leta 2030 za namen doseganja cilja zmanjšanja emisij vsaj za 30 % z zaustavitvijo bloka 5 v Termoelektrarni Šoštanj zmanjšan izkop in raba lignita ter opuščena raba uvoženega premoga za proizvodnjo električne energije v Termoelektrarni toparne Ljubljana;

2 da bo v letu 2021 sprejeta odločitev o časovnici za popolno opustitev rabe premoga v Sloveniji, ob tem se bodo pripravili zakonodajni okviri za zapiranje Premogovnika Velenje in prestrukturiranje regije.

Skladno z NEPN in Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Sklada za pravični prehod je za prestrukturiranje in razvojni prehod premogovnih regij potrebno pripraviti:

- Nacionalno strategijo za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda
- in območna načrta za SAŠA regijo in Zasavsko regijo, ki bosta podlaga za črpanje nepovratnih sredstev iz omenjenega sklada.

V OSNUTKU NACIONALNE STRATEGIJE ZA IZSTOP IZ PREMOGA IN PRESTRUKTURIRANJE PREMGOVNIH REGIJ V SKLADU Z NAČELI PRAVIČNEGA PREHODA, ki ga je pripravilo Ministrstvo za infrastrukturo Republike Slovenije in je bil v javni obravnavi do 15. aprila 2021, je bil za SAŠA regijo predlagan najbolj ambiciozen scenarij izstopa iz premoga, in sicer najkasneje do leta 2033.

Na osnutek nacionalne strategije smo na Ministrstvo za infrastrukturo Republike Slovenije oddali splošne in več kot 40 podrobnih pripomb z utemeljitvami. Pričakujemo, da bo ministrstvo vse pripombe upoštevalo in nacionalno strategijo tudi ustrezno vsebinsko dopolnilo.

KAJ JE IN KAKO POTEKA

Vloga SAŠA regije

Skladno z Nacionalno strategijo za izstop iz premoga in prestrukturiranja premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda ter OBMOČNIM RAZVOJNIM PROGRAMOM ZA SAŠA REGIJO je ključnega pomena, da se pravično prestrukturiranje izvaja na vseh strateških ključnih področjih - socialnem, gospodarskem, energetske in okoljskem.

Mestna občina Velenje, podjetja in organizacije skupaj s partnerji iz regije so v nacionalno strategijo za pridobitev nepovratnih sredstev iz Sklada EU za pravičen prehod na podlagi operacij, ki podpirajo pravičen prehod, **identificirale projekte v višini 1,1 milijarde evrov.**

Kot nosilec prestrukturiranja in uspešnega družbeno gospodarskega razvoja regije se predvideva **Center za pravičen prehod SAŠA regije**, ki bi bil strokovni, koordinacijski in podporni organ (spremljal globalne trende na področju družbeno-gospodarskega razvoja; pripravljaj, ustvarjal, izvajal in spremljal najpomembnejše razvojne projekte; izvajal analize razvoja in učinkovitosti ter pripravljaj in izvajal programe izobraževanja s področja spreminjanja paradigme, projektnega managementa in prestrukturiranja).

Cilj je, da SAŠA regija po pravičnem prehodu postane še bolj cenjena in zaželeno destinacija, v kateri bomo prebivalci radi živeli, si ustvarili družine in si prizadevali za prijazno življenje vsakega posameznika ter uspešen razvoj regije kot celote.

SAŠA
regija

2.613

Gospodarske družbe, s.p.

23.295

Št. zaposlenih

Šaleška
dolina

1.747

Gospodarske družbe, s.p.

18.164

Št. zaposlenih

Mestna
občina
Velenje

1.311

Gospodarske družbe, s.p.

15.558

Št. zaposlenih

Skupina
Premogovnik
Velenje

2.200

zaposlenih

Termoelektrarna
Šoštanj

310

zaposlenih

Še posredno
vezanih na
premogovništvo v
Šaleški dolini

3.000

delovnih mest

Skupaj

cca 5.500 = 1/3 delovnih
delovnih mest vezanih na
premogovništvo v Šaleški dolini
mest

Vir: Ajpes; za leto

ZA PRAVIČEN PREHOD JE POTREBNO ZAGOTOVITI FINANČNA SREDSTVA:

- Določiti finančne vire za izvedbo prestrukturiranja SAŠA regije (zadostna finančna sredstva za izvedbo pravičnega prehoda; državni in evropski viri).
- Med sistemske vire financiranja prehoda iz premoga je potrebno dodati Sklad za podnebne spremembe Republike Slovenije.
- Za dve regiji je na voljo 235 milijonov evrov – samo v SAŠA regiji je zbranih projektov v višini 1,1 milijarde evrov, zato pričakujemo podporo pri realizaciji teh projektov.
- Opredeliti namenske finančne vire sredstev za izvedbo strokovno ustreznega in varnega postopnega zapiranja Premogovnika Velenje.
- Zagotoviti finančna sredstva pri izvedbi nadomestnega daljinskega ogrevanja za Šaleško dolino.

Simon Lamot, predsednik Sindikata Premogovnika Velenje:

Pri pripravi nacionalne strategije za izstop iz premoga Sindikat Premogovnika Velenje sodeluje od vsega začetka in moram reči, da smo pričakovali, da bomo optimalno letnico izstopa dogovorili po nemškem modelu, kjer so na podlagi velikega števila študij in intenzivnega socialnega dialoga z vsemi deležniki uspeli dogovoriti tako letnico kot ukrepe, potrebne za doseg cilja. Dokument, ki v naslovu nosi besedno zvezo »z načeli pravičnega prehoda«, mora v poglavju pravičen prehod vsekakor vsebovati zavezo politike, da nihče izmed zaposlenih v premogovništvu, TEŠ in posredno zaposlenih v SAŠA regiji zaradi predčasnega izstopa iz premoga ne bo ostal brez zaposlitve oz. socialne varnosti, ki mu bo zagotavljala enak življenjski standard. Posebej občutljivi smo pri vprašanju reševanja statusa delovnih in ostalih invalidov, ki jih je samo v družbi HTZ več kot 400 in za katere strategija ni ponudila ustrezne rešitve. Če se želimo izogniti scenariju zapiranja RTH, je potrebno nemudoma pristopiti k sprejetju Zakona o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje, v katerem bodo s socialnimi partnerji usklajeni načini reševanja socialne problematike zaposlenih, ki bodo zaradi predčasnega izstopa potencialno ostali brez zaposlitve (npr. dokup delovne dobe, predčasno upokojevanje brez malusov, spodbujanje samozaposlovanja, prekvalifikacija, posebna skrb za invalide ipd.) in v katerem bo naveden vir sredstev za reševanje omenjene socialne problematike. Pred nami je obdobje, ko se bodo sprejemale ključne odločitve o nadaljnji usodi rudarstva v Šaleški dolini. Zaradi tega smo in bomo aktivni v prizadevanjih, da bo rudarski SREČNO še dolga desetletja odmeval po rovih premogovnika in med prebivalci Šaleške doline.

KAJ JE IN KAKO POTEKA

Vloga **Sveta** Mestne občine Velenje

Članice in člani Sveta Mestne občine Velenje so na izredni seji 13. aprila 2021 obravnavali Osnutek Nacionalne strategije za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda. Jasno so izrazili svoje zahteve, da v postopku prestrukturiranja SAŠA regije noben delavec, posredno ali neposredno povezan s pridobivanjem premoga, ne sme ostati brez dela. Prav tako mora država Šaleški dolini zagotoviti nadomestni toplotni vir, ki bo okoljsko in ekonomsko vzdržen ter finančna sredstva za realizacijo projektov za prestrukturiranje v vrednosti 1,1 milijarde evrov.

Načela PRAVIČNEGA PREHODA:

do prenehanja izkopavanja premoga vsaj 5 tisoč delovnih mest nadomestiti s stabilnimi delovnimi mesti s primerljivo ali višjo dodano vrednostjo od sedanje (socialna varnost vseh zaposlenih, ki so posredno ali neposredno povezani s pridobivanjem premoga);

država mora zagotoviti namenski in zadostni finančni vir (državni in evropski);

država mora zagotoviti finančna sredstva za zanesljiv nadomestni toplotni vir, ki bo okoljsko in ekonomsko vzdržen;

podpora države k realizaciji identificiranih projektov v vrednosti 1,1 milijarde evrov.

1,1 milijarde evrov

5.000 delovnih mest

Svet Mestne občine Velenje je na podlagi 24. člena Statuta Mestne občine Velenje (Uradni vestnik Mestne občine Velenje, št. 1/2016 – uradno prečiščeno besedilo in št. 17/2019) na 3. izredni seji dne 13. aprila 2021 sprejel naslednji **SKLEP o stališčih Sveta Mestne občine Velenje do Osnutka Nacionalne strategije za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda.**

1. člen

Svet Mestne občine Velenje se je seznanil z Osnutkom Nacionalne strategije za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda, ki je v javni obravnavi do 15. aprila 2021.

2. člen

Svet Mestne občine Velenje od Vlade Republike Slovenije zahteva, da bo prestrukturiranje SAŠA regije potekalo v skladu z načeli pravičnega prehoda, kar pomeni, da mora biti zagotovljeno naslednje:

- do prenehanja izkopavanja premoga vsaj 5 tisoč delovnih mest nadomestiti s stabilnimi delovnimi mesti s primerljivo ali višjo dodano vrednostjo od sedanje (socialna varnost vseh zaposlenih, ki so posredno ali neposredno povezani s pridobivanjem premoga);
- namenski in zadostni finančni viri (državni in evropski);
- zanesljiv nadomestni toplotni vir, ki bo okoljsko in ekonomsko vzdržen;
- podpora k realizaciji identificiranih projektov v vrednosti 1,1 milijarde evrov.

3. člen

V Osnutku Nacionalne strategije za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda je leto, ko naj bi se začelo predčasno zapiranje Premogovnika Velenje, opredeljeno le na podlagi okoljskega kriterija. Zahtevamo, da Vlada Republike Slovenije pred določitvijo letnice, ko naj se začne predčasno zapiranje premogovnika, ovrednoti ter upošteva tudi gospodarske, družbene in energetske vidike posledic prehoda iz premogovništva.

4. člen

Od Vlade Republike Slovenije pričakujemo, da pravočasno pripravi besedilo Zakona o prestrukturiranju SAŠA regije, ki bo sistemsko in celovito urejal področje prestrukturiranja, zagotovil poseben status premogovni regiji SAŠA ter opredelil vire za njegovo izvedbo, in ga pošlje v sprejem Državnemu zboru Republike Slovenije.

5. člen

Od Vlade Republike Slovenije pričakujemo, da takoj pristopi k pripravi besedila Zakona o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje ter določitvi namensko opredeljenih finančnih virov sredstev za izvedbo strokovno ustreznega in varnega postopnega zapiranja, s katerim bodo financirane tudi sanacije ugreznin, vodotokov in drugih škodljivih posledic, nastalih zaradi odkopavanja premoga, in ga pošlje v sprejem Državnemu zboru Republike Slovenije.

Pred določitvijo letnice prenehanja izkopavanja premoga v Šaleški dolini mora biti sprejet Zakon o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje.

6. člen

Svet Mestne občine Velenje pričakuje, da bo Vlada Republike Slovenije zagotovila finančna sredstva in nudila vsestransko podporo pri izvedbi nadomestnega daljinskega ogrevanja z energetskega virom, ki bo okoljsko dolgoročno sprejemljiv in stroškovno ne bo dodatno bremenil uporabnikov toplotne energije.

7. člen

Svet Mestne občine Velenje vztraja pri preoblikovanju modela rabe sredstev Sklada za podnebne spremembe Republike Slovenije, ki mora postati eden izmed virov za financiranje za prestrukturiranje. Na ta način lahko zagotovimo

sistemski vir financiranja, v okviru katerega se bodo prioriteto sofinancirali projekti v sklopu prestrukturiranja SAŠA regije in drugi projekti, povezani z zeleno transformacijo Šaleške doline.

8. člen

Svet Mestne občine Velenje ponovno zahteva čimprejšnje dokončanje projekta izgradnje 3. razvojne osi med Šentrupertom in Avstrijo ter poziva k izvedbi posodobitve železniške proge s pripadajočo infrastrukturo med Celjem in Velenjem, ker bo le tako omogočena uspešna izvedba pravičnega prehoda in prestrukturiranja SAŠA regije zaradi izstopa iz premogovništva.

9. člen

Svet Mestne občine Velenje zahteva, da pred določitvijo leta, v katerem se bo zgodil prehod iz premogovništva, Vlada Republike Slovenije sprejme noveliran Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), v katerem bo določena dolgoročno zadostna, zanesljiva in za odjemalce cenovno sprejemljiva oskrba Slovenije z električno energijo.

10. člen

Sklep začne veljati z dnem sprejema in se objavi v Uradnem vestniku Mestne občine Velenje.

Številka: 0320-0006/2021

Datum: 13. april 2021

župan Mestne občine Velenje
Peter DERMOL

ZELENA TRANSFORMACIJA

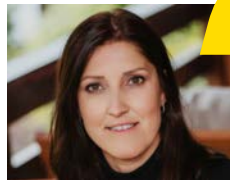
Preobrazba daljinskega ogrevanja v Šaleški dolini

V naslednjih letih bo potrebno sistem daljinskega ogrevanja Šaleške doline preurediti in tako omogočiti vključitev obnovljivih virov energije (OVE) kot dodatnih proizvodnih virov ter omogočiti shranjevanje energije. Prehod na nov sistem daljinskega ogrevanja v tem okolju, pri katerem pričakujemo pomoč države, mora biti ekonomsko in okoljsko najbolj učinkovit in sprejemljiv ter popolnoma neodvisen od premoga.

V Komunalnem podjetju Velenje so s partnerji v sklopu Območnih razvojnih programov SAŠA regije prijaviili projekta »Zelena transformacija Komunalnega podjetja Velenje: Prehod daljinskega ogrevanja na obnovljive vire energije v kombinaciji z VN-elektrodnima kotloma« in »Preobrazba sistema daljinskega ogrevanja Šaleške doline«, ki sta ključnega pomena za prihodnost ogrevanja prebivalcev Šaleške doline.

Trenutno je daljinski sistem ogrevanja v Šaleški dolini energetske učinkovit in že zadostuje kriteriju, da je najmanj 75 % proizvedene toplote na letnem nivoju pridobljene iz soproizvodnje toplote (v našem primeru je to 100 %), vendar je gorivo fosilnega izvora. S predvideno

vključitvijo alternativnih virov bi lahko v prvi fazi do leta 2025 na letnem nivoju dosegli še do cca 20 % toplote proizvedene posredno ali neposredno iz obnovljivih virov energije. S tem bi tako že lahko delno zagotavljali tudi zadnji kriterij (vsaj 50 % kombinacije toplote iz najmanj dveh virov iz OVE). S predvideno proizvodnjo toplotne energije iz sistemov, ki uporabljajo OVE, bi se v prvi fazi po pripravljenih analizah zmanjšali izpusti CO₂ na glavnem viru (Termoelektrarna Šoštanj) na letnem nivoju za okvirno 25.000 ton.

mag. Biljana Škarja, direktorica Razvojne agencije Savinjsko-šaleške regije:

SAŠA regija je v prelomnem obdobju – v prestrukturiranju iz premogovne v bolj zeleno in trajnostno regijo. Pri prestrukturiranju ne gre za zapiranje premogovnika, ampak za priprave na njegovo prestrukturiranje, za celovito obravnavo premogovnega območja na področju gospodarstva, izobraževanja, kulture in še česa. Na Razvojni agenciji SAŠA regije se že tri leta aktivno vključujemo v evropsko platformo za premogovne regije v tranziciji. Za prestrukturiranje pilotnih regij v tranziciji – ena izmed teh je tudi SAŠA regija – bodo namenjena sredstva iz posebnega Sklada za pravičen prehod, ki bo državam članicam pomagal pri spoprijemanju z družbenimi in gospodarskimi posledicami prehoda na podnebno nevtralnost. Za uspešen pravičen prehod pa moramo v regiji nujno nastopiti proaktivno, sistematično in načrtovano – zagotoviti moramo dobro podporno okolje, povezovati različne sektorje ter vključiti čim širši krog akterjev, seveda vse ob jasni in močni podpori lokalnih in državnih institucij. Na prihodnost moramo gledati skozi prizmo ustvarjanja novih priložnosti in doseganja potenciala, ki ga SAŠA regija vsekakor ima.

dr. Viktor Vračar, generalni direktor HSE in TEŠ:

S prenehanjem izkopavanja premoga v Premogovniku Velenje se bo slovenska energetska samozadostnost z 80-odstotne znižala na približno 60-odstotno in naivno je meniti, da je proizvodnjo iz TEŠ preprosto nadomestiti z alternativnimi viri. Ni – saj ti viri ne le da niso zadostni, temveč predstavljajo tudi tveganje za stabilnost slovenskega elektroenergetskega sistema. Izziv, kako poskrbeti, da Slovenija po zaprtju Premogovnika Velenje ne bo še bolj uvozno odvisna, je, poleg okoljskega in socialnega, tisti, ki se ga moramo lotiti nemudoma. Slovenija ne sme postati uvozno odvisna, hkrati pa se nihče od zaposlenih v naši termoelektrarni ne sme bati za svojo prihodnost.

Vloga Uprave Mestne občine Velenje

V Upravi Mestne občine Velenje smo na osnutek nacionalne strategije na Ministrstvo za infrastrukturo Republike Slovenije oddali splošne in več kot 40 podrobnih pripomb z utemeljitvami. Ker je bilo na osnutek nacionalne strategije podanih veliko pripomb tudi drugih deležnikov, ki bistveno vplivajo na vsebino in poglavja SAŠA regije, od ministrstva pričakujemo, da bodo vsebinsko dopolnjeno nacionalno strategijo za izstop iz premoga uskladili z ustreznimi zakonskimi akti.

Od Vlade Republike Slovenije
ZAHTEVAMO, da pred določitvijo
letnice zapiranja Premogovnika
Velenje sprejme:

1

Zakon o
prestrukturiranju SAŠA
regije

2

Zakon o postopnem
zapiranju Premogovnika
Velenje

3

Nov model rabe
sredstev Sklada za
podnebne spremembe
Republike Slovenije

4

Noveliran Celoviti
nacionalni energetski
podnebni načrt
Republike Slovenije

Zakon o prestrukturiranju SAŠA regije

Uredili bi status premogovne regije, zagotovili ustrezne programe, projekte in finančna sredstva za prestrukturiranje gospodarstva in nadaljnji razvoj regije, spremljali kazalce, opredelili tveganja ter ukrepe za upravljanje s tveganji.

Zakon o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje

Zakon je podlaga za začetek postopkov za zapiralna dela, opredeliti postopke ter vire financiranja, razreševanje socialnih problemov, izvajanje ukrepov prilagajanja okoljevarstvenim standardom in ekološke sanacije degradiranih površin ter monitoringa.

Sklad za podnebne spremembe Republike Slovenije

Sklad se financira iz prodaje emisijskih kuponov s katerimi želimo ublažiti rast toplogrednih plinov. Termoelektrarna Šoštanj kot največji plačnik je že vplačala 200 milijonov evrov (do vključno leta 2019), v naslednjih 10 letih bo Termoelektrarna Šoštanj ob današnji ceni kuponov vplačala najmanj 1,5 milijard evrov; potrebno je optimizirati stroške in nakup emisijskih kuponov CO₂ z namenom znižanja cene toplotne energije v Šaleški dolini in sklad dodati med sistemske vire financiranja prehoda iz premoga.

Celoviti nacionalni energetski podnebni načrt Republike Slovenije

NEPN načrtuje dolgoročno zadostno, zanesljivo in za odjemalce cenovno sprejemljivo oskrbo Slovenije z električno energijo.

Mitja Tašler, direktor TEŠ:

V Termoelektrarni Šoštanj bomo nadaljevati z razvojem, vlaganjem v nove tehnologije in iskanjem alternativnih virov za proizvodnjo električne energije ter toplote. Kot

prehod v ogljično nevtralno družbo v TEŠ kratkoročno vidimo v optimizaciji obratovanja premogovnih blokov ter nadgradnjo plinskih turbin v plinsko-parno enoto. Na nivoju skupine in v povezavi z lokalno skupnostjo delamo na rešitvah daljinskega ogrevanja iz alternativnih virov, smo v fazi potrjevanja tehnične rešitve proizvodnje zelenega vodika iz sončne elektrarne, postavitve hranilnikov ter polnilnice za mestni avtobusni projekt. Poleg omenjenih projektov preučujemo več povezanih projektov, ki bodo izkoriščali obstoječo infrastrukturo in omogočali nadaljnji razvoj energetike v dolini, s ciljem zmanjševanja ogljičnega odtisa.

Aleš Logar, direktor Premogovnika Velenje:

Šaleška dolina je pomembna energetska lokacija, na kateri je lokalno prebivalstvo vajeno živeti v sožitju z energetiko, obenem pa imamo tukaj za tovrstno

dejavnost tudi vsa potrebna soglasja. Takšnih lokacij v bližnji in daljni prihodnosti ne bo več možno pridobiti. TEŠ 6 z domačim lignitom bi morali obravnavati in izkoristiti kot strateško podporo prizadevanjem Slovenije za postopen prehod v brezogljico družbo, ne pa kot njegovo oviro. Skupaj s pristojnimi ministrstvi si prizadevamo za pripravo učinkovitih in kakovostnih izhodišč, ki bodo odlična podlaga za pripravo konkretnega Zakona o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje, ki mora zagotoviti ustrezne vire za financiranje zapiranja, sanacijo okolja in skrb za socialno varnost zaposlenih v PV in TEŠ, ter Zakon o prestrukturiranju SAŠA regije. Vsi skupaj – tako zaposleni v Skupini Premogovnik Velenje kot tudi prebivalci Šaleške doline – moramo biti pripravljeni na hitre spremembe, ki so pred nami. Ob vsem tem pa nikakor ne smemo pozabiti na dejstvo, da je ta dolina nastala na premogu, iz premoga in zaradi premoga.

PODPORA PRI PRIJAVI PROJEKTOV

Urad za gospodarski razvoj in prestrukturiranje Mestne občine Velenje

Vodja urada: Karla Sitar
Telefonska številka: 03 8961 679
Elektronski naslov: projektna@velenje.si

V Upravi Mestne občine Velenje podpiramo razvoj gospodarstva ter zagotavljamo pogoje, s katerimi bi pritegnili več vlagateljev, ki bi delovanje v naši lokalni skupnosti prepoznali kot gospodarsko priložnost. Pospešiti želimo gospodarski razvoj, izboljšati poslovno okolje ter sodelovanje pri prestrukturiranju gospodarstva. Cilj je strukturna preobrazba gospodarstva, povečanje števila malih in srednjih podjetij, povečanje rasti produktivnosti, nova delovna mesta ter še nadaljnje uspešno pridobivanje nepovratnih virov evropskih sredstev za razvojne projekte.

Urad za gospodarski razvoj in prestrukturiranje opravlja prioritete naloge na področju gospodarskega razvoja, prestrukturiranja regije iz premogovniške v t. i. pametno regijo ter naloge na področju razvoja in evropskih projektov.

V sodelovanju s Klubom podjetnikov SAŠA regije smo pričeli z **iniciativo SAŠA 5.0**, kjer povezujemo gospodarstvo SAŠA regije, povezujemo poslovne cone, iščemo investitorje in jim nudimo podporo pri vseh postopkih gradnje poslovnih prostorov.

Znotraj urada **nudimo pomoč in podporo podjetjem**, ki pripravljajo razvojne projekte in jih želijo prijaviti na Sklad za pravičen prehod. K sodelovanju vabimo tudi vas, občanke in občane.

dr. Janez Rošar, generalni direktor Premogovnika Velenje:

V Premogovniku Velenje sledimo usmeritvam EU in Slovenije ter podpiramo prehod v brezogljično družbo, hkrati pa zagovarjamo stališče, da moramo pri tem zasledovati realne cilje, ki bodo omogočali zanesljivo oskrbo z električno energijo po sprejemljivi ceni ter bodo skladni z načeli pravičnega prehoda. Pomembno je, da na novo določimo strategijo Premogovnika Velenje, na podlagi sprejete letnice opustitve rabe premoga definiramo optimalni koncept odkopavanja in potrebne količine premoga ter pripravimo nabor projektov, ki bodo predstavljali prihodnost na energetski lokaciji v Šaleški dolini. Odločevalci in pripravljavci strategije za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij se morajo zavedati, da potrebujemo minimalno 15 let, da lahko primerno likvidiramo jamske objekte, uspešno saniramo degradirane površine in posledično zapremo premogovnik. Ugašanje premogovništva bo imelo neposreden vpliv na več kot 10.000 ljudi v regiji, zato je še toliko bolj pomembno sistematično, postopno in dolgoročno prestrukturiranje Premogovnika Velenje. Imamo znanje in izkušnje na številnih področjih, ne samo na področju premogovništva, zato bi bilo neodgovorno, če bi dovolili, da ta znanja in izkušnje izginejo. Šaleška dolina ni zgolj Premogovnik Velenje, je pa Premogovnik Velenje bil in je pomemben gradnik preteklosti, sedanjosti in – verjamemo – da tudi prihodnosti. Napredek in kakovost bivanja po prenehanju odkopavanja premoga pa bosta v veliki meri odvisna od vseh nas, ki živimo in delamo v tej dolini.

Kdaj se bo zaprl Premogovnik Velenje, je odvisno od države. V tem trenutku zanesljivega odgovora še nimamo.

Naše zahteve so jasne in od njih ne bomo nikoli odstopili. Od Vlade Republike Slovenije zahtevamo, da bo prestrukturiranje SAŠA regije potekalo v skladu z NAČELI PRAVIČNEGA PREHODA. To pomeni, da noben delavec, posredno ali neposredno povezan s pridobivanjem premoga, ne sme ostati brez dela! Država nam mora zagotoviti nadomestni toplotni vir, ki bo okoljsko in ekonomsko vzdržen. Zahtevamo tudi finančna sredstva za realizacijo vseh projektov, ki nam bodo zagotovili kakovostno prihodnost našega mesta.

Publikacija Pozdravljena, prihodnost št. 1 (junij 2021); Izdala in založila: Mestna občina Velenje; Fotografije: arhiv Mestne občine Velenje, Shutterstock; Oblikovanje: Primitive; Tisk: Eurograf, d. o. o.; Naklada: 14.000 izvodov.

Publikacija Pozdravljena, prihodnost je brezplačna. Prepovedana je vsakršna reprodukcija, predelava ali dajanje na voljo javnosti avtorskih del ali njihovih delov v tržne namene brez pisne odobritve Mestne občine Velenje.

POZDRAVLJENA, PRIHODNOST

Mestna občina Velenje
Titov trg 1, 3320 Velenje
Telefon: 03 8961 600
Brezplačna tel. št.: 080 88 09
info@velenje.si

WWW.VELENJE.SI

